

ŽIVOT NA PAMÁTNÝCH STROMECH II.

(Památné stromy POÚ Kolín)

HISTORIE OCHRANY STROMŮ A JEJICH EVIDENCE

Stromy provázejí člověka celou jeho existencí na planetě Zemi, od jeho narození až do hrobu a člověk je měl vždy v úctě, která byla předávána z generace na generaci. Poskytovaly mu potravu, dřevo, ale také úkryt před nepřáteli, divokou zvěří a nepřízní počasí. Řada druhů byla předmětem kultu, s některými starými stromy jsou spojovány historické události nebo lidové zvyky. Počátky ochrany stromů ve středověku souvisely s péčí o les. Historii ochrany památných stromů spojujeme na přelomu 19. a 20. století s prací okrašlovacích spolků. Pravděpodobně prvním tištěným soupisem památných stromů jsou díla Jana Evangelisty Chadta (Ševětínského). První vydání s názvem „Pověsti a dohady o starých a památných stromech v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“ bylo publikováno v roce 1908 a druhé doplněné vydání „Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“ v roce 1913. V roce 1940 byla zahájena revize starých seznamů a zpracování nového soupisu našich starých a památných stromů. Revizi provedl Svaz pro okrašlování a ochranu domoviny v republice Československé.

Pokud svou pozornost upřeme na významné stromy z území dnešního okresu Kolín, zjistíme, že prvním písemně zaregistrovaným stromem v díle J. E. Chadta z roku 1908 je „Dub sv. Prokopa v Chotouni na Kouřimsku“, ačkoliv v té době byl již zcela suchý. Zmínka o tomto 800–900 let starém dubu byla uveřejněna již v časopise „Lesnické rozhledy“ z roku 1904. V druhém doplněném vydání z roku 1913 byl navíc zmíněn druhý strom. Jednalo se o „Hrušň v Zásmukách v Čechách“, která rostla v zahradě pana Nevařila, č. p. 139 a její stáří bylo odhadováno na 220 let.

morušovník bílý (*Morus alba*), který rostl v tzv. kaštanovém hájku na okraji Veltrub, pokácen byl 14.10.1970, foto Jan Luňáček, 12.8.1954

První soupis památných stromů na Kolínsku byl sestaven v letech 1941–1942 na základě protokolů Ministerstva školství a národní osvěty, referátu pro ochranu přírody a domoviny. Tyto protokoly sestavovali vrchní aktuální tajemník Karel Hula, dopisovatel Památkového úřadu v Praze pro politický okres Kolín, a Miroslav Čmejrek, dopisovatel Památkového úřadu v Praze pro politický okres Český Brod, který však působil pouze na Jevansku. Tyto protokoly se nacházejí v archivu přírodovědného oddělení Regionálního muzea v Kolíně.

Druhý soupis památných stromů Kolínska vznikl v letech 1953–1955 zásluhou prof. Jana Luňáčka, konzervátora státní péče o ochranu přírody a krajiny v okrese Kolín, Dr. Dobroslava Žofáze, konzervátora v okrese Nový Bydžov působícího na Žiželicku, a Ing. Antonína Příhody, který působil na Jevansku. Sběr dat probíhal v letech 1951–1955. Originály „Soupisů památných neb významných stromů, stromořadí, porostů a jiných přírodních jevů“ jsou uloženy v archivu přírodovědného oddělení Regionálního muzea v Kolíně.

dub letní (*Quercus robur*), který rostl na okraji Veltrubského luhu, na břehu bývalého labského ramene zvaného „Louka na Starém Labi“, zbytek torza byl odstraněn roku 1985, foto Jan Luňáček, 12.8.1954

První legislativní ochrany se památným stromů dostalo přijetím zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody. Památné stromy byly dle ustanovení § 6 odst. 1 tohoto zákona vyhlášovány jako chráněné přírodní výtvořy, případně dle ustanovení § 6 odst. 2 chráněnými přírodními památkami. Soupisy tehdy prováděla krajská střediska státní památkové péče a ochrany přírody. Za třetí soupis památných stromů Kolínska považujeme dochovaný stručný seznam stromů ze dne 20. listopadu 1960, bez označení autora. Další seznam památných stromů byl schválen rozhodnutím rady ONV Kolín č. 240 ze dne 9. července 1981 k vyhlášení podle tehdy platného zákona o státní ochraně přírody. Stromy byly radou Středočeského krajského národního výboru, usnesením č. 24 z 25. ledna 1983 dle ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, prohlášený za chráněné přírodní výtvořy. Seznam sestavil Ing. Vladimír Slouka, tehdejší okresní konzervátor státní ochrany přírody pro okres Kolín. Tyto soupisy, které byly sestavovány na celém území státu, se staly zdrojem informací pro Ústřední seznam ochrany přírody. Další návrhy na vyhlášení stromů za chráněné přírodní výtvořy podali Ing. Lubomír Beneš a Ivo Rus, dobrovolní zpravodajové a konzervátoři státní ochrany přírody v Kolíně. Další vyhlášení stromů za chráněné přírodní výtvořy proběhlo vyhláškou ONV v Kolíně ze dne 1. července 1987, schválené usnesením plenárního zasedání ONV v Kolíně ze dne 24. června 1987.

tři chráněné jasaný ztepilý (*Fraxinus excelsior*), které rostly v poli jižně od obce Křečhoř, padly po vichřici v 80. letech 20. století, foto Martina Molíková

SOUČASNÁ OCHRANA STROMŮ A JEJICH EVIDENCE

Dřeviny rostoucí mimo les jsou v České republice chráněny dle ustanovení § 7 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, před poškozováním a ničením, pokud se na ně nevztahuje ochrana přísnější, tedy pokud se nejedná o zvláště chráněný druh nebo o památný strom.

Právní úprava památných stromů vyplývá v současné době z ustanovení § 46 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Památné stromy se vyhláší rozhodnutím příslušného orgánu ochrany přírody, kterým je pověřený obecní úřad, na území národních parků a chráněných krajinných oblastí a jejich ochranných pásem pak Správy národních parků a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, která má kompetence týkající se památných stromů i na území národních přírodních rezervací a národních přírodních památek. Na území přírodních rezervací a přírodních památek tuto agendu zastávají krajské úřady.

Památné stromy jsou evidovány v Ústředním seznamu ochrany přírody, který vede Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Tento seznam je dostupný také v elektronické formě na adrese <http://drusop.nature.cz/>. Na území pověřeného obecního úřadu Kolín je nyní evidováno 40 položek ze seznamu, který obsahuje celkem 154 stromů.

Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji. Ošetření je možné provádět pouze se souhlasem příslušného orgánu ochrany přírody. Památné stromy se značí malým státním znakem České republiky.

Základní ochranné pásmo památného stromu, ve kterém není dovolena žádná pro památný strom škodlivá činnost (výstavba, terénní úpravy, odvodňování, chemizace), je ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výši 130 cm nad zemí. Například „Dub Hraničář“ o obvodu kmene 472 cm má ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru cca 15,03 m. Výpočet: $(472/3,14)/10$.

Zrušit ochranu památného stromu je možné jen z důvodu, pro který lze udělit výjimku dle ustanovení § 56 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tuto výjimku lze udělit pouze v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody.

OBYVATELÉ STARÝCH STROMŮ A ALEJÍ

Organismy vázané na původní lesy se starými doušnými stromy byly během dlouhodobého lesního hospodaření zatlačeny do pralesních rezervací, starých obor, zámeckých parků a stromořadí, kde dnes přežívají v málo životaschopných populacích. Staré a odumírající stromy s dutinami se dnes v hospodářských porostech prakticky nevyskytují, čímž bylo výrazně sníženo druhové bohatství našich lesů. To může znít absurdně, vezmeme-li v potaz, že Česká republika se řadí k nejlesnatějším územím Evropy. Teprve v posledních letech nalézají ochránáři a lesníci shodu v tom, že biologická rozmanitost je plnohodnotnou funkcí lesů, svým významem srovnatelnou s produkcí dřeva.

Podobně se zánikem některých hospodářských postupů, které po staletí udržovaly řídkou a rozvolněnou strukturu lesních porostů, vymizely řídké a světlé lesy, často přímo otevřené slunci. Změnou hospodaření v zemědělské krajině zanikly pastviny s mohutnými, sluncem ozářenými solitérními stromy a také staré ovocné sady.

To vše vedlo k výraznému úbytku organismů, úzce vázaných na tato stanoviště. Oslabené populace těchto živočichů nacházejí často útočiště v chráněných parcích, alejích a často i ve starých solitérních stromech.

tesařík obrovský (*Cerambyx cerdo*)

Jako příklad ohrožení řady živočišných druhů obývajících staré stromy může posloužit páchník hnědý (*Osmoderma barnabita*), který je vázaný na stromové dutiny. V posledních letech je znám i širší ochranářské veřejnosti, neboť je zařazen mezi celoevropsky chráněné živočichy a stal se jakýmsi symbolem snahy chránit doupné stromy. Tento velký brouk vždy přitahoval pozornost sběratelů, a tak máme doklady o tom, jakými změnami prošlo jeho rozšíření na našem území. Páchník obývá hlubší dutiny osluněných listnatých stromů, dříve žil téměř všude v nižších polohách v řídkých lesích, dutinách hlavatých vrb a soliterních stromů na pastvinách. Během posledních padesáti let na mnoha lokalitách vyhynul, zbylé populace byly vytlačeny do parků, obor, alejí, na hráze rybníků a podobná místa. Bylo zjištěno, že většina jedinců nikdy neopustí nejbližší okolí rodné dutiny, a když už se vydají na cestu, poodletí maximálně několik set metrů. Z toho vyplývá, že nově vzniklé dutiny nemohou být osídleny, pokud se v blízkosti nenachází již obsazený strom. Čím méně stromů je k dispozici, tím méně je jich kolonizováno, takže velikost populace klesá rychleji než množství vhodných dutin. Larvy páchníků se vyvíjejí několik let a za tu dobu zkonzumují značné množství trouchnivého dřeva, takže v jednom stromě jich nemůže být příliš mnoho. Lokality výskytu, které tvoří pouze několik stromů, hostí tak pouze desítky, maximálně stovky páchníků. Z krajiny téměř vymizely staré, duté stromy, které by mohli obsadit a dále se z nich šířit. Většina přežívajících populací je tedy izolovaná a dříve či později, spolu se stromem, odsouzená k zániku. Jediné řešení, a nejen pro páchníky, je navrácení stromů s dutinami na rozsáhlejší území. Pokud by byl ale dnes realizován rozsáhlý program výsadby soliterních stromů, ke vzniku prvních dutin by došlo nejdříve za sto let, což je pro většinu ohrožených druhů pozdě. Zřejmě jedinou možností jsou změny v lesním hospodaření s trvalým ponecháním části stromů jako výstavků (Konvička et al. 2004).

tesařík piluna (*Prionus coriarius*)

Nejen v dutinách starých stromů, ale i v kmelech a ve větvích, žije velké množství živočišných druhů, které jsou na tato stanoviště úzce vázány. Uvedme si některé příklady z druhově bohatého řádu brouků. Vedle již zmíněného páchníka je na dutinách závislý např. zlatohlávek skvostný (*Protaetia aeruginosa*) a z. mramorovaný (*P. marmorata*) nebo kova-

kozlíček skvrnitý (*Leiopterus nebulosus*)

řík rezavý (*Elater ferrugineus*). Celá řada tzv. xylofágů (živících se dřevem) a xylobiontů (žijících ve dřevě) vyžaduje ke svému vývoji osluněné nebo částečně osluněné dřevo. K nejznámějším patří tesařík obrovský (*Cerambyx cerdo*) nebo roháč obecný (*Lucanus cervus*). Některé druhy jsou vázány pouze na jediný druh nebo rod dřeviny; tak např. některé druhy brouků se vyvíjejí pouze v dubech, jiní v lípách nebo jilmech. Právě jilmy mají svoji specifickou faunu, dnes v souvislosti se značným úbytkem těchto dřevin z naší přírody vzácnou a ohroženou. Je to např. kozlíček jilmový (*Saperda punctata*) nebo krasec jilmový (*Anthaxia manca*). Existence řady dalších druhů a celých skupin hmyzu je závislá na přítomnosti stromových hub, ve kterých probíhá jejich vývoj (tzv. mykofágové). Proto je důležité i ponechání odumírajících stromů napadených

dřevokaznými houbami.

Na stromech žije i mnoho hmyzích predátorů, kteří zde pronásledují larvy i dospělé xylofágového hmyzu.

roháček kovový (*Platycerus caraboides*)

netopýr hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*)

Dutiny stromů obývají rovněž obratlovci. K nim se řadí celá skupina doupného ptactva, počínaje datlovitými, kteří si hnízdí dutinu sami vytesávají. Ve větších dutinách hnízdí některé druhy sov, např. pušтік obecný nebo sýček obecný, v těch menších drobní dutinové pěvci, k nimž patří např. lejsci, rehci, sýkory, šoupálci aj. Dutiny ve stromech často obývají netopýři, kteří zde zakládají letní kolonie

samic s mláďaty, a také někteří hlodavci, např. plši, myšice a veverka obecná.

Každý mohutnější strom nebo skupina stromů s dutinami vytvářejí složité a nesmírně cenný ekosystém, ve kterém má každý živočišný druh své místo a jakýkoliv razantnější zásah do tohoto světa může vést k jeho zhroutilí.

plch velký (*Glis glis*)

DUB VE VELTRUBSKÉM LUHU

kód ÚSOP	I04052 (původní ev. č. 204057.1/1)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25. I. 1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	dub letní – <i>Quercus robur</i> L.
poloha	k. ú. Veltruby, p. č. 206/2, součást lesního porostu v Přírodní rezervaci Veltrubský luh, v části zvané „Na Starém přelovu“
charakteristika	autochtonní druh, významný biologicky, stářím a vzrůstem, součást ZCHÚ obvod kmene v 1,3 m: cca 538 cm (2014) výška stromu: cca 26 m, výška koruny: 16 m, šířka koruny: cca 18 m odhad stáří: cca 500 let

V druhé nejstarší dochované dokumentaci jej profesor Jan Luňáček v roce 1954 eviduje jako chráněný Lesní správou v Býchorech, již tehdy odhaduje jeho výšku na 35 metrů, stáří přes 500 roků a považuje jej za imponujícího jedince přežívajícího jako zbytek původních polabských doubrav.

foto Jan Luňáček, 12.8.1954

5.9.2014

9.9.2004

5.9.2014

obvod kmene / rok	1954	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	460	480	485	495	525	538

DUBY U VČELÍNA

kód ÚSOP	I04072 (původní ev. č. 204035.I-2/2)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	dub letní – <i>Quercus robur</i> L.
poloha	k. ú. Konárovice, p. č. 213, součást lesního porostu jz. od obce Jelen (místní název Konárovice obora), u cesty vedoucí z obce Jelen do chatové osady Včelín (též Alžbětín)
charakteristika	dva doupné stromy, větší z nich je již zcela suchý, druhý po starém požáru s velkou dutinou, ale stále živý, se zavěšeným obrázkem s náboženským motivem obvod kmene v 1,3 m: první cca 395 cm, druhý cca 492 cm (2014) výška stromu: 23 a 25 m, výška koruny: 19 a 20 m, šířka koruny: 18 a 17 m odhad stáří: cca 400 let

Dle nejstarší dochované dokumentace z roku 1941 jsou chráněny rozhodnutím vlastníků (Helena Götzlová, velkostatek Konárovice). Již tehdy zde na jednom stromě visel obrázek P. Marie v dřevěném rámu se stříškou. Záznam od profesora Jana Luňáčka z let 1953–5 se bohužel nedochoval.

foto Jan Kubrt, 15.10.1940

14.5.1992

3.9.2004

2.8.2012

obvod kmene / rok	1941	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	320, 415	343, 450	355, 460	368, 475	385, 490	395, 492

DUBY U VČELÍNA

Duby patří z hlediska druhové rozmanitosti xylofágního hmyzu (živícího se dřevem, kůrou a lýkem) i obecněji fytofágního (býložravého) hmyzu k druhově nejbohatším dřevinám, bez ohledu na to, zda jde o dub letní, zimní nebo pýřitý. Na druhé straně řada hmyzích obyvatel dubů má svoje specifické ekologické nároky: jedni žijí v osluněných kmenech a větvích živých stromů, jiní v dutinách, další početná skupina hmyzu vyhledává odumírající i zcela odumřelé stromy, ve kterých se vyvíjejí jejich larvy, jiné druhy žijí pod kůrou. Celá řada fytofágních druhů hmyzu nebo jejich vývojových stádií se živí dubovým listím, květy nebo žaludy (např. housenky motýlů, nosatcovití brouci, pilatky), desítky druhů žijí ve stromových houbách (např. brouci a dvoukřídly hmyz). Další plejáda různých forem dravců následuje býložravý hmyz a nacházíme mezi nimi řadu specialistů, kteří se přizpůsobili specifickým podmínkám na různých mikrostanovištích, nacházejících se na jediném mohutném dubu. Patří mezi ně predátoři z řad brouků (např. drabčící a mršníci), blanokřídlych (např. dřevní kutilkly, zlatěnky a vosy) nebo pavouků a samozřejmě i obratlovci, zejména hmyzožraví ptáci a drobní savci.

Největší rozmanitost fauny nalezneme pochopitelně na nejstarších solitérních dubech, které pomalu zasychají a odumírají a jsou po většinu dne osluněné. Takových stromů je ale v naší současné krajině stále méně a s nimi mizí i bohatá zvířena, která je na ně vázaná. Dva duby letní u Včelína, které byly v roce 2013 podrobně sledovány, mezi ně rozhodně patří. Jeden je již mrtvý, přesto je stále útočištěm velkého množství živočichů, druhý je dosud živý s velkou dutinou ve kmeni. Oba duby jsou od sebe vzdáleny pouze několik metrů, proto jsou zástupci jejich fauny uvedeny v dalším textu společně.

roháč obecný (*Lucanus cervus*) – samec

K významným zástupcům dřevních brouků patří zvláště chráněný roháč obecný (*Lucanus cervus*), který je našim největším broukem. Byl zde zaznamenán i výskyt jeho menšího příbuzného, hojnějšího roháčka kozlíka (*Dorcus parallelipedus*). Z běžnějších tesaříků zde žije např. kozlíček skvrnitý (*Leiopus nebulosus*), tesařík piluna (*Prionus coriarius*) nebo pestře zbarvený druh *Anaglyptus mysticus*. K významným obyvatelům

tesařík *Anaglyptus mysticus*

obou dubů patří někteří kovaříci: *Ampedus cardinalis* je vzácný druh nížin a pahorkatin, vyvíjející se v dutinách stojících dubů. Žije roztroušeně po celém území ČR, ale pouze v přírodně zachovalých lokalitách s výskytem dutých stromů.

kovařík *Ampedus cardinalis*

Poněkud běžnější je *Ampedus sanguinolentus*, jehož larvy žijí v trouchu a pod kůrou listnáčů, především dubů. Z dalších skupin brouků patří k vzácnějším druhům *Conopalpus testaceus* z čeledi lencovití (*Melandryidae*), skrytě žijící v trouchnivém dřevě nebo pod kůrou starých stromů, kde se živí houbami. Vzácný a lokální je červotoč *Hedobia pubescens*, vyskytující se v dubových lesích středních Čech, jehož larvy se vyvíjejí v ochmetu (*Loranthus europaeus*). Pod kůrou nebo v mrtvém dřevě žijí drobní broučci z čeledi *Cerylonidae*, u nichž dosud není známo, čím se živí, zástupci čeledi *Zopheridae*, např. protáhlý druh *Colydium elongatum* s výraznými žebry na krovkách, vzácný potemník *Corticeus fasciatus* nebo nápadně zbarvený červotoč císařský (*Ptinomorphus imperialis*).

lenc *Conopalpus testaceus*

červotoč *Hedobia pubescens*

žijí velcí drabčící sršňoví (*Quedius dilatatus*), v hnízdech samotářských včel a jiných blanokřídých se vyvíjejí larvy velice ozdobného kožojeda *Megatoma undata*. K predátorům patří kutilky *Crossoscerus barbipes* a *C. congener*, které se vyskytují na starých solitérních stromech apod.,

K vzácným drabčíkům zjištěným na těchto dubech patří *Tachinus bipustulatus*, žijící na nejrůznějších hniјících organických zbytcích, na vytékající stromové míze, v dutinách stromů apod., a *Bisnius subuliformis*, žijící v dutinách starých stromů v okolí hnízd ptáků, sršňů a mravenčů. V mrtvém dubu si své hnízdo budují sršně obecné (*Vespa crabro*), u kterých

červotoč císařský (*Ptinomorphus imperialis*)

Cerylon ferrugineum

kde loví zejména drobné druhy dvoukřídlého hmyzu a křísků. Na mrtvém dubu byl zjištěn i pestře zbarvený drobný motýlek krásněnka podkorní (*Schiffermuelleria schaefferella*), jejíž larvy (housenky) žijí pod kůrou.

Colydium elongatum

kožojed *Megatoma undata*

Mohutné duby jsou také domovem četných pavouků, kteří žijí na kůře, v dutinách či štěrbinách kůry a loví zde drobnou kořist, zejména hmyz. Dutiny a skuliny jsou úkrytem snovaček, lovcích kořist pomocí pavučin. Žije tu např. snovačka černobřichá (*Dipoea melanogaster*), s. kropenatá (*Platnickina tincta*), s. pokoutní (*Steatoda bipunctata*) a s. stromová (*Theridion mystaceum*). Snovačky rodu *Parasteatoda* rozprostírají své sítě na kmeni a větvích. V trouchu dutin a v detritu v blízkosti kmene žijí drobné plachetnatky a pavučenky, např. plachetnatka trnozubá (*Anguliphantes anguliphantis*), p. jazýčková (*Diplostyla concolor*), p. tlustotrnná (*Lepthyphantes minutus*), p. pětiúhlá (*Saari*

strakapoud velký (*Dendrocopos major*)

brhlík lesní (*Sitta europaea*)

V dutinách hnízdí i některé druhy ptáků, např. lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), sýkora babka (*Parus palustris*) nebo brhlík lesní (*Sitta europaea*).

abnormis) nebo p. žlutonohá (*Tenuiphantes flavipes*), pavučenka krátká (*Ceratinella brevis*), p. hrabanková (*Micrargus herbigradus*) a p. lesní (*Tapinocyba insecta*). V opadu a rozkládajícím se dřevě žije pacedivečka podzimní (*Cicurina cicur*). Šestiočka ryšavá (*Harpactea rubicunda*) loví pod uvolněnou kůrou stínky. Na povrchu kmenů hledají drobnou kořist skákavky, např. skákavka zebrovitá (*Salticus zebraneus*) a drobná s. kmenová (*Pseudeuophrys obsoleta*).

sýkora babka (*Parus palustris*)

DUB HRANIČÁŘ

kód ÚSOP	104063 (původní ev. č. 204045.1/1)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	dub letní – <i>Quercus robur</i> L.
poloha	k. ú. Ovčáry, p. č. 368, součást lesního porostu jižně od obce Býchory, na okraji lesa, u cesty vedoucí kolem Písečného mlýna
charakteristika	soliter, doupný strom, již zcela suchý obvod kmene v 1,3 m: cca 472 cm (2014) výška stromu: cca 19 m, výška koruny: 14 m, šířka koruny: nelze měřit odhad stáří: cca 450 let

Dle nejstarší dochované dokumentace z roku 1941 je strom chráněn rozhodnutím vlastníků (Jan Čipera, velkostatek Býchory). Kromě názvu „Hraničář“ je uváděno i druhé pojmenování „Dub Vrchlického“, údajně prý proto, že pod ním sedával básník Jaroslav Vrchlický, když dlel u svého strýce – faráře v Ovčárech. V posledních letech strom postupně usychal, od roku 2013 je souší.

foto Jan Kubrt, 15.10.1940

foto Jan Luňáček, 29.5.1954

16.8.1994

9.9.2004

15.4.2013

obvod kmene / rok	1941	1954	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	430	445	457	460	465	465	465

DUB HRANIČÁŘ

Mohutný, nedávno odumřelý dub Hraničář, stojící na okraji lesa u rybníku Mlejnek, je pro brouky a ostatní hmyz velmi atraktivní, a proto na něm také bylo zjištěno značné množství druhů. Nedávné odumření stromu signalizuje např. výskyt

tesařík dubinový (*Plagionotus detritus*)

dřevožrout zejkováný (*Bitoma crenata*)

které z četných dutin vzniklých vylomením větví z kmene. Dutiny obývá rovněž vzácný drabčík *Hesperus rufipennis*, který bývá nalézán i na stromových houbách. Pod odumřelou kůrou žije drobný brouček dřevožrout zejkováný (*Bitoma crenata*) nebo lesák *Silvanus unidentatus*.

lesák *Silvanus unidentatus*

jádrohlod dubový (*Platypus cylindrus*)

více druhů tesaříků specializovaných na čerstvě zavadlé dřevo, např. tesařík dubinový (*Plagionotus detritus*) nebo druhy *Stenocorus quercus* a *Xylotrechus antilope*. Významný je zde výskyt zlatohlávka skvostného (*Protaetia aeruginosa*) a kovaříka *Ampedus cardinalis*, kteří se vyvíjejí v ně-

Jádrohlod dubový (*Platypus cylindrus*) žije ve dřevě ve vyhlodaných chodbách a jeho larvy se živí ambrozií houbami.

Důležitou součástí zdejší fauny jsou také druhy mykofilní, vázané na četné stromové houby, např. drabčik *Carphacis striatus* a druhy rodů *Mycetophagus* a *Dacne* z čeledi Mycetophagidae a Erotylidae. Zvláštní bionomickou skupinu tvoří myrmeofilní brouci žijící zde v mohutné kolonii mravenců druhu *Lasius fuliginosus*, např. *Nemadus colonooides* z čeledi lanýžovnikovi-

Mycetophagus quadriguttatus

dělnice sršně obecné (*Vespa crabro*) při stavbě hnízda

tiny a skuliny jsou úkrytem snovaček, lovcích kořist pomocí pavučin, např. snovačky skleníkové (*Parasteatoda tepidariorum*), která rozprostírá své síťe na kmeni a větvích. V trouchu dutin a v detritu v blízkosti kmene žijí drobné plachetnatky, např. plachetnatka žlutonohá (*Tenuiphantes flavipes*). Na povrchu kmenů hledají drobnou kořist skákavky, např. skákavka velká (*Marpissa muscosa*) a s. zebrovitá (*Salticus zeb-raneus*). Pod kůrou se ukrývá plochý křižák podkorní (*Nuctenea umbratica*) a v dutinách si tká velké plachtovité pavučiny pokoutník domácí (*Tegenaria domestica*).

tí (Leiodidae) a drabčici *Haploglossa gentilis* a tři druhy rodu *Pella*. Z dalších brouků je namísto upozornit na hojný výskyt drabčička *Quedius dilatatus*, který žije v hnízdech sršně přímo v tomto dubu.

Podobně jako duby u Včelína, i Hraničář je domovem četných pavouků žijících na kůře, v dutinách či šterbinách kůry. Du-

larvy sršně (*Vespa crabro*) se v hnízdě vyvíjejí v jednotlivých buňkách

PAMÁTNÉ STROMY

OLDŘÍŠKÝ DUB

kód ÚSOP	104550 (původní ev. č. 208041.1/1)
ochrana	vyhláška ONV Nymburk z roku 1978
dřevina	dub letní – <i>Quercus robur</i> L.
poloha	k. ú. Pňov-Předhradí, p. č. 107/5, na jihovýchodním okraji části Pňov
charakteristika	strom padl při vichřici 21.8.2000, v současné době je torzo padlého kmenu zakryto stříškou a v jeho okolí je vytvořeno odpočinkové místo obvod kmene v 1,3 m: cca 660 cm (2000) výška stromu: cca 25 m (2000) odhad stáří: cca 530 let

Dle dochované dokumentace z 6.9.1941 jej vrchní aktuální tajemník František Stejskal (dopisovatel Památkového úřadu pro polit. okres Poděbrady) uvádí jako chráněný rozhodnutím vlastníka – obce. Již v té době měl obvod cca 600 cm a výšku cca 20 m. Dle místního občana Bohumila Fuchse sahala jedna spodní větev až k silnici a děti, houpající se na ní, ji vylomili, ve vzniklé dutině pak založili ohniček a kmen tak zčásti vyhořel (asi v roce 1910).

K danému stromu se vztahuje zajímavá pověst:

„Oldřichův dub zde prý rostl na nádvoří dnes zaniklé tvrze od doby vlády bájné kněžny Libuše. Sedávala pod ním sličná panna, dcera majitele tvrze. Její otec přichystal vdavky své jediné dcery s urozeným, bohatým, ale mnohem starším a ošklivým pánem. Věno nastávajícího ženicha mělo zbavit chátrající tvrz dluhů, které zeman, otec dívky, nadělal. Dceři se do svatby vůbec nechtělo a každého večera naříkala, vylévala si srdce u starého vykotlaného dubu na nádvoří rodné tvrze. Prosila strom, aby jí pomohl. Den před obřadem znovu usedla ke kořenům starého přítele – dubu. Tu se zatáhla obloha černými mraky a zvedl se strašný vítr. Hrozná kvílení vichřice děsilo obyvatele pňovské tvrze. Nikdo se neodvážil ani vyjít na nádvoří. Najednou se otevřela velká dutina v kmeni stromu a nešťastná panna v ní navždy zmizela. Nikdo již ubohou dívku nespatriil. Jen za tichých letních nocí, kdy krajinu zalijí stříbrné měsíční paprsky, se prý z dubu ozývá překrásný, lahodný a tichý dívčí zpěv.“

foto F. Opplt (Karel Kožíšek a kol., 1906: Poděbradsko, Obraz minulosti i přítomnosti)

foto Radoslav Němeček, 1999

23.9.2008

obvod kmene / rok	1941	1991	1999
ve 130 cm nad zemí	600	663	670

DUB U ŽEHUŇSKÉHO RYBNÍKA

kód ÚSOP	I03711 (původní ev. č. 208072.1/1)
ochrana	vyhláška ONV Nymburk z roku 1978
dřevina	dub letní – <i>Quercus robur</i> L.
poloha	k. ú. Žehuň, p. č. 729/2, první strom po levé straně silnice tvořící hráz Žehuňského rybníka od obce
charakteristika	soliter, esteticky významný a doupný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 562 cm (2014) výška stromu: cca 24 m, výška koruny: 20 m, šířka koruny: 19 m odhad stáří: cca 400 let

18.9.2008

5.9.2014

obvod kmene / rok	2000	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	430	510	562

LIBENICKÝ DUB

kód ÚSOP	104066 (původní ev. č. 204042.1/1)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	dub letní – <i>Quercus robur</i> L.
poloha	k. ú. Libenice, p. č. 161/3, na evangelickém hřbitově, při severní zdi
charakteristika	esteticky významný strom, součást kulturní památky obvod kmene v 1,3 m: cca 323 cm (2014) výška stromu: cca 23 m, výška koruny: 19 m, šířka koruny: 18 m odhad stáří: cca 170 let

29.5.1992

4.9.2014

obvod kmene / rok	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	280	285	290	298	323

DUBY NA SOUŠKÁCH

kód ÚSOP	I04071 (původní ev. č. 204036.x/18)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	dub letní – <i>Quercus robur</i> L.
poloha	k. ú. Konárovice, p. č. 600 a 620/3, součást lesního porostu (většího remízu) na levém břehu Labe, v severozápadní části tzv. ostrova „V Souškách“
charakteristika	celkem 18 stromů obvody kmene v 1,3 m: od 210 cm až po 458 cm (2014) výška stromu: 20–25 m, výška a šířka koruny: neurčitelná odhad stáří: cca 300 let

Souvislá řada původně 19 stromů se prvně objevuje ve stručném soupisu z roku 1960 (bez autora). Při vyhlášení ochrany v roce 1981 a v dalších letech bylo uváděno stále 19 stromů, v roce 1998 však bylo upřesněno, že v jednom případě se jedná o dvoják.

3.9.2004

23.9.2008

23.9.2008

PAMÁTNÉ STROMY

MAĎAL U GYMNÁZIA

kód ÚSOP	104074 (původní ev. č. 204033.1/1)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	jírovec maďal – <i>Aesculus hippocastanum</i> L.
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 2534/3, Žižkova ulice 172, před budovou gymnázia
charakteristika	esteticky významný strom, krajinná dominanta obvod kmene v 1,3 m: cca 365 cm (2014) výška stromu: cca 19,5 m, výška koruny: 16,5 m, šířka koruny: 18 m odhad stáří: cca 200 let

80. léta 20. století

2.10.2014

obvod kmene / rok	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	310	325	340	360	365

MAĎAL U GYMNÁZIA

Jírovec maďal v parčíku u gymnázia v Kolíně, rostoucí v centru města, není pro xylofágní hmyz atraktivní, a proto na něm bylo zjištěno velmi málo druhů. Z brouků je významnější výskyt druhu *Anisoxya fuscula* z čeledi lencovití (Melandryidae), který žije na stromových houbách a v tlejícím dřevě listnatých stromů. Pod kůrou a v trouchu listnatých i jehličnatých dřevin žije poterník *Uloma culinaris*. Výskyt poterníka *Prionychus ater* poukazuje na přítomnost dutin, které se pravděpodobně nacházejí ve vyšších patrech stromu a v nichž se vyvíjejí jeho larvy.

Z několika druhů pavouků, kteří byli na jírovci zjištěni, je nejvýznamnější vzácná snovačka Blackwallova (*Sardinidion blackwalli*). Snovačka šalivá (*Parasteatoda simulans*) rozprostírá své síťe na kmeni a větvích, zatímco plochý křížák podkorní (*Nuctenea umbratica*) se ukrývá pod kůrou.

poterník *Uloma culinaris*

PAMÁTNÉ STROMY

JÍROVEC VE ZBOROVSKÉ ULICI

kód ÚSOP	104009 (původní ev. č. 204103.1/1)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 16.3.1999
dřevina	jírovec maďal – <i>Aesculus hippocastanum</i> L.
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 2629/1, na okraji křižovatky ulic Zborovská a Mikoláše Alše
charakteristika	esteticky významný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 306 cm (2014) výška stromu: cca 21 m, výška koruny: 18 m, šířka koruny: 14 m odhad stáří: cca 90 let

27.6.2007

28.5.2015

obvod kmene / rok	1999	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	273	300	306

DOMÁNOVICKÝ BŘEK

kód ÚSOP	104060 (původní ev. č. 204044.1/1)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	jeřáb břek – <i>Sorbus torminalis</i> (L.) Crantz.
poloha	k. ú. Dománovice, p. č. 173/4, součást lesního porostu v lese východně od dománovického hřbitova, ve stráni s východní expozicí
charakteristika	esteticky a biologicky významný (semenný) strom obvod kmene v 1,3 m: cca 197 cm (2014) výška stromu: cca 28,5 m, výška koruny: 15,5 m, šířka koruny: 10 m odhad stáří: cca 150 let

18.9.2008

29.9.2014

obvod kmene / rok	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	154	160	165	192	197

ČUKROVÝ JAVOR V KOLÍNĚ

kód ÚSOP	104075 (původní ev. č. 204032.1/1)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	javor stříbrný (cukrový) – <i>Acer saccharinum</i> L.
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 3458/3, na dvoře budovy ČEZ v ulici Dukelských hrdinů 583
charakteristika	esteticky a biologicky významný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 505 cm (2014) výška stromu: cca 23,5 m, výška koruny: 20,5 m, šířka koruny: 30 m odhad stáří: cca 200 let

29.5.2015

obvod kmene / rok	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	385	410	430	493	505

JAVORY U GYMNÁZIA

kód ÚSOP	104027 (původní ev. č. 204084.1-2/2)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 23.5.1994
dřevina	javor klen – <i>Acer pseudoplatanus</i> L. a javor mléč – <i>Acer platanoides</i> L.
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 2532/1, na dvoře budovy gymnázia Kolín, na okraji sportovního hřiště
charakteristika	esteticky a biologicky významné stromy obvod kmene v 1,3 m: cca 335 a 360 cm (2014) výška stromu: cca 25 a 26 m, výška koruny: 21 a 22 m, šířka koruny: 18 m odhad stáří: cca 160 let

27.4.2015

obvod kmene / rok	1994	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	310 a 330	325 a 355	335 a 360

BUK U OPATOVICKÉ OBORY

kód ÚSOP	104034 (původní ev. č. 204076.1/1)
ochrana	vyhláška ONV Kolín ze dne 1.7.1987
dřevina	buk lesní – <i>Fagus sylvatica</i> L.
poloha	k. ú. Opatovice, p. č. 184/3, součást lesního porostu Opatovické obory, při jižním okraji rybníčka u loveckého zámečku, jižně od obce
charakteristika	biologicky významný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 428 cm (2014) výška stromu: cca 32 m, výška koruny: 29 m, šířka koruny: 18 m odhad stáří: cca 150 let

16.8.1989

4.9.2014

obvod kmene / rok	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	385	395	412	428

BUK V ULICI SLADKOVSKÉHO

kód ÚSOP	I04018 (původní ev. č. 204094.1/1)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 7.11.1994
dřevina	buk lesní (červenolistý) – <i>Fagus sylvatica</i> L. f. <i>purpurea</i>
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 1636/1, v Sladkovského ulici před objektem č. p. 595
charakteristika	esteticky a biologicky významný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 278 cm (2014) výška stromu: cca 18 m, výška koruny: 16 m, šířka koruny: 18 m odhad stáří: cca 100 let

27.6.2007

29.5.2015

obvod kmene / rok	1994	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	224	268	278

BUK ZA OBECNÍM DVOREM

kód ÚSOP	104005 (původní ev. č. 204109.1/1)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 17.3.2000
dřevina	buk lesní (červenolistý) – <i>Fagus sylvatica</i> L. f. <i>purpurea</i>
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 3207, v parčíku za Obecním dvorem
charakteristika	esteticky a biologicky významný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 267 cm (2014) výška stromu: cca 21 m, výška koruny: 18 m, šířka koruny: 17 m odhad stáří: cca 150 let

foto Jan Luňáček, 1954

obvod kmene / rok	2000	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	250	265	267

27.6.2007

2.10.2014

2.10.2014

30.12.2014

PAMÁTNÉ STROMY

JASANY U LOŠANSKÉHO HŘBITOVA

kód ÚSOP	104026 (původní ev. č. 204085.1-2/2)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 31.5.1994
dřevina	jasan ztepilý – <i>Fraxinus excelsior</i> L.
poloha	k. ú. Lošany, p. č. 594/3, u vchodu na hřbitov
charakteristika	dva esteticky významné stromy, součást kulturní památky obvod kmene v 1,3 m: cca 337 a 380 cm (2014) výška stromu: cca 28 a 30 m, výška koruny: 21 a 23 m, šířka koruny: 17 m odhad stáří: cca 170 let

5.10.1992

4.9.2014

obvod kmene / rok	1994	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	315 a 345	332 a 368	337 a 380

VRBA U KOCANDY

kód ÚSOP	104021 (původní ev. č. 204091.1/1)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 25.4.1994
dřevina	vrba bílá – <i>Salix alba</i> L.
poloha	k. ú. Libodřice, p. č. 129, v rohu zahrady na rozcestí dvou cest na kraji osady Kocanda, u objektu č. p. 61
charakteristika	biologicky významný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 455 cm (2014) výška stromu: cca 22 m, výška koruny: 19 m, šířka koruny: 13 m odhad stáří: cca 80 let

15.10.1992

4.9.2014

obvod kmene / rok	1994	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	345	450	455

VRBA BÍLÁ V KŘEČHOŘI

kód ÚSOP	104105 (původní ev. č. 204091.1/1)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 3.11.1999
dřevina	vrba bílá – <i>Salix alba</i> L.
poloha	k. ú. Křečhoř, p. č. 577/30, uprostřed návsi
charakteristika	esteticky významný strom, krajinná dominanta obvod kmene v 1,3 m: cca 525 cm (2014) výška stromu: cca 25 m, výška koruny: 24 m, šířka koruny: 19 m odhad stáří: cca 90 let

27.8.2008

14.9.2014

obvod kmene / rok	1994	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	345	450	455

tesařík skladištní (*Phymatodes testaceus*)

odumřelém dřevě v dutině vrby. K hojným druhům patří tesařík skladištní (*Phymatodes testaceus*) vyvíjející se pod kůrou odumřelých listnatých stromů. V odumřelém dřevě žijí červotoči, kteří zde byli nalezeni ve třech druzích: červotoč pronikavý (*Anobium punctatum*) a č. peřenitý (*Ptilinus pectinicornis*) a druh *Ptilinus fuscus*. Mršník *Dendrophilus*

červotoč *Ptilinus fuscus*

mršník *Dendrophilus punctatus*

vačka pokoutní (*Steatoda bipunctata*). Pod kůrou žije plochý křížák podkorní (*Nuctenea umbratica*). Hojným druhem, který žije v koruně na listí, je listovník skvrnitý (*Philodromus albidus*).

VRBA BILÁ V KŘEČHOŘI

Solitérní mohutná vrba bílá na návsi v Křečhoři není vzhledem ke své izolovanosti uprostřed zástavby obce pro xylofágní hmyz tak atraktivní, a proto na ní bylo zjištěno relativně málo druhů. Z brouků je nejvýznamnější výskyt kovaříka *Ampedus nigroflavus*, jehož larvy se vyvíjejí v

lus punctatus žije zejména v ptačích hnízdech v dutinách stromů, ale najdeme ho i na dřevních houbách a v mrtvém dřevě.

Oproti sledovaným dubům u Včelína a dubu Hraničáři je pavoučí fauna na vrbě v Křečhoři výrazně chudší. Ze snovaček, žijících v dutinách a lovících svoji kořist pomocí pavučin, zde byla zjištěna pouze sno-

křížák podkorní (*Nuctenea umbratica*)

PLATAN V HAVLÍČKOVĚ ULICI

kód ÚSOP	104028 (původní ev. č. 204083.1/1)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 23.5.1994
dřevina	platan javorolistý – <i>Platanus hispanica</i> Mill.
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 181 I/23, v Havlíčkově ulici na dvorku před bývalým objektem Tesly
charakteristika	esteticky a biologicky významný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 460 cm (2014) výška stromu: cca 23 m, výška koruny: 20 m, šířka koruny: 23 m odhad stáří: cca 100 let

2.10.2014

obvod kmene / rok	1994	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	370	445	460

PLATAN U RADIMSKÉHO MLÝNA

kód ÚSOP	104025 (původní ev. č. 204087.1/1)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 23.5.1994
dřevina	platan javorolistý – <i>Platanus hispanica</i> Mill.
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 602/1, na dvoře před Radimského mlýnem
charakteristika	esteticky a biologicky významný strom, dominanta obvod kmene v 1,3 m: cca 396 cm (2014) výška stromu: cca 28 m, výška koruny: 26 m, šířka koruny: 25 m odhad stáří: cca 100 let

17.6.2007

2.10.2014

obvod kmene / rok	1994	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	315	363	396

PAMÁTNÉ STROMY

JINAN V KOLÍNĚ

kód ÚSOP	104073 (původní ev. č. 204034.1/1)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	jinan dvouločňý – <i>Ginkgo biloba</i> L.
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 426/1, na dvorku obchodní akademie v Kutnohorské ulici č. p. 41
charakteristika	esteticky a biologicky významný strom, dendrologicky cenný taxon obvod kmene v 1,3 m: cca 312 cm (2014) výška stromu: cca 28 m, výška koruny: 25 m, šířka koruny: 12 m odhad stáří: cca 120 let

2.10.2014

obvod kmene / rok	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	204	240	270	293	312

JINAN V ULICI SLADKOVSKÉHO

kód ÚSOP	104017 (původní ev. č. 204095.1/1)
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 9.11.1994
dřevina	jinan dvoulaločný – <i>Ginkgo biloba</i> L.
poloha	k. ú. Kolín, p. č. 1636/1, v Sladkovského ulici před objektem č. p. 595
charakteristika	esteticky a biologicky významný strom, dendrologicky cenný taxon obvod kmene v 1,3 m: cca 278 cm (2014) výška stromu: cca 23 m, výška koruny: 19,5 m, šířka koruny: 11 m odhad stáří: cca 100 let

27.6.2007

2.10.2014

obvod kmene / rok	1994	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	187	190	208

PAMÁTNÉ STROMY

BEČVÁRSKÝ JILM VAZ

kód ÚSOP	105841
ochrana	rozhodnutí MěÚ Kolín ze dne 26.6.2010
dřevina	jilm vaz – <i>Ulmus laevis</i> Pallas
poloha	k. ú. Bečváry, p. č. 38/2, na dvoře garáží, za objektem bývalého kina
charakteristika	esteticky a biologicky významný strom obvod kmene v 1,3 m: cca 350 cm (2014) výška stromu: cca 23 m, výška koruny: 20 m, šířka koruny: 17 m odhad stáří: cca 200 let

4.6.1992

4.9.2014

obvod kmene / rok	1994	2010	2014
ve 130 cm nad zemí	277	320	350

CEDR V RATBOŘI

kód ÚSOP	I04057 (původní ev. č. 204051.1/1)
ochrana	usnesení KNV Středočeského kraje č. 24 ze dne 25.1.1983 na základě usnesení ONV Kolín ze dne 9.7.1981
dřevina	cedr atlaský – <i>Cedrus atlantica</i> (Endl.) Carr.
poloha	k. ú. Ratboř, p. č. 442/3, na místním hřbitově u západní zdi
charakteristika	esteticky významný strom, dendrologicky cenný taxon obvod kmene v 1,3 m: cca 277 cm (2014) výška stromu: cca 24 m, výška koruny: 21 m, šířka koruny: 13 m odhad stáří: cca 100 let

K výsadbě tohoto stromu se váže v obecní kronice následující zápis:

„V létě roku 1917 umírá v polním lazaretu v jugoslávské Lublani na úplavici c. a k. voják Adolf Vodvárka z Kořenic, č. p. 52. Zde jej ošetřoval jeho krajan František Novotný z Kořenic. Posledním přáním umírajícího bylo, aby František po návratu domů zasadil na jeho památku u zdi ratbořského hřbitova stromek z Lublaně“.

29.5.1992

4.3.2015

obvod kmene / rok	1981	1987	1998	2009	2014
ve 130 cm nad zemí	195	205	215	250	277

zlatohlávek mramorovaný (*Protaetia marmorata*)

Vydal: Městský úřad Kolín

Odbor životního prostředí a zemědělství

Autoři textu: Martin Gregor, Antonín Kůrka, Ivo Rus, Pavel Vonička

Odborní konzultanti: Martin Linhart, Pavel Moravec, Jaroslav Pejša

Fotografie: Miloš Anděra, Libor Dostál, Martin Gregor, Pavel Krásenský, Stanislav Krejčík, Antonín Kůrka, Ivo Rus, Přemysl Vaněk

Archivní fotografie a materiály: Regionální muzeum v Kolíně, Státní okresní archiv Kolín (Sbírka fotografií okresu Kolín), ZO ČSOP Kolín

Ostatní mapy: www.seznam.cz, Ivo Rus

Grafická úprava a tisk: Tiskárna Flora s.r.o.

Náklad 2000 výtisků

Kolín 2015

neprodejné

Veškerý text i použité fotografie podléhají autorskému zákonu.
foto na obálce: roháček kozlík (*Dorcus parallelipipedus*)